

Žádná nemocnice se odpovědností nezabaví

Zdravotnické odpady a jejich přeprava jsou záležitostí nejen zákona o odpadech, ale také dohody ADR, což si jejich producenti ne vždy uvědomují. Speciálně nemocnice nejsou vždy ochotné akceptovat, že pro ně z hlediska dohody ADR vyplývají nějaké povinnosti (hovoříme o infekčních odpadech třídy 6.2.). Řídí se metodikou pro nakládání se zdravotnickými odpady zpracovanou před lety Státním zdravotním ústavem. Metodika však nepřihlíží k transportu, takže tam náležitosti týkající se ADR nejsou popsány dostatečně nebo vůbec.

Setkávám se s častým dotazem, zda vůbec nemocnice a další zdravotnická zařízení musí k ADR přihlížet. Zapomíná se na skutečnost, že se dohoda ADR vztahuje na všechny subjekty, které se podílejí na přepravě nebezpečných věcí: odesílatele, dopravce i příjemce. Záleží jen na roli, jakou v tomto řetězci nemocnice hraje. V řadě případů je nemocnice příjemcem nebezpečných látek - vozí se tam plyny (například kyslík), celá řada chemikálií, vzorků a podobně. Takže i bez klinických odpadů se nemocnic dohoda ADR většinou týká.

Legislativa jasně nestanovuje, kdo je vlastně odesílatelem

Největší podíl z nebezpečných věcí, s nimiž má nemocnice něco společného, tvoří odpady klasifikované pod UN 3291 (odpad klinický nespecifikovaný, odpad biomedicínský). Jde o různé odpady (tampony, pleny, gázy), u nichž je malá pravděpodobnost, že obsahují infekční látky třídy 6. 2. Jsou tedy potenciálně infekční, a proto se musí přepravovat v souladu s dohodou ADR. Stejně tak jako odpady z jiných zařízení lékařských a veterinárních nebo z biologického výzkumu.

Klinický odpad, který v nemocnici vzniká, se zde shromažďuje a většinou se pak předává k dalšímu nakládání příslušné firmě, která má odpovídající

Ve zdravotnických zařízeních odpady nejen vznikají, ale také je třeba s nimi nějak odpovědně naložit a přepravit je k likvidaci. V poslední době se na nás s dotazy kolem přepravy zdravotnických odpadů podle dohody ADR obrací čím dál více subjektů.

pověření. Tímto způsobem postupuje část velkých zdravotnických zařízení a řada z nich se domnívá, že se tím zbavila své odpovědnosti za nakládání s odpady. Podle dohody ADR však musíme přihlížet k tomu, kdo je odesílatelem odpadů. Zde existuje v legislativních normách určitý rozpor. Jinak je odesílatel definován v zákoně č. 111/1994 Sb., o silniční dopravě a jinak je definován v dohodě ADR. Jen o těchto rozdílech bychom mohli velice dlouho diskutovat. Zákonem č. 111/1994 Sb. je odesílatel definován jako subjekt, předávající nebezpečné věci k přepravě. Jestliže nebezpečné věci předává k přepravě nemocnice, pak je podle platné legislativy odesílatelem.

Plnění povinností ve vztahu k přepravě infekčních látek jednoznačně začíná vždy v nemocnici. Ta musí třídit, mít vnitřní metodický pokyn jak s odpady nakládat, volí obaly a ukládá

do nich nebezpečné věci. Vždy by měla mít obsazenou pozici člověka, který se o tyto odpady stará. V případě UN 3291 ODPAD KLINICKÝ NESPECIFIKOVANÝ, J.N. je důležité zvážit, v jaké formě jej budeme k přepravě předávat.

Dohoda ADR připouští, abychom jej přepravovali jako volně ložený ve vozidle. Určitým specifikem v tomto případě je, že tento odpad, přestože je volně ložený, se musí převážet ve vozidlech speciálně vybavených vzduchotěsnými spoji nebo musí být uložen do pytlů. Ty musejí být zavazané, pevné, nepotrhané a neporušené. Nemocnice často šetří a používají pytle z příliš tenkého materiálu, které se snadno protrhnou, což je chyba. Přeprava volně ložených odpadů je způsob nejčastější a nejlevnější.

Chceme-li přepravovat UN 3291 ODPAD KLINICKÝ NESPECIFIKOVANÝ, J.N v kusové podobě, je třeba

ba použít obalů testovaných státní zkušebnou, na nichž je uvedeno UN číslo obalu, kód obalu, bezpečnostní značka a UN číslo odpadu. Výše uvedené látky lze převážet také v kontejnerech, ať už v obyčejných nebo v kontejnerech - BK2.

Funkci bezpečnostního poradce zavedeme, až nám dají pokutu

Je nutné zdůraznit, že povinnosti ve vztahu k UN 3291 se vztahují i na praktické lékaře. V případě předávání tohoto klinického odpadu k přepravě ve volně loženém stavu (většina případů) se tak i praktický lékař stává odesílatelem nebezpečných věcí v souladu s ADR.

Dále se jedná o přepravu vyjmutých lidských vzorků (krev k vyšetření, vzorky tkání, stěry) nebo ostrých předmětů. Jde zpravidla o lidské nebo zvířecí vzorky, u nichž je minimální pravděpodobnost, že jsou v nich přítomni původci nemocí. Jestliže jsou zabaleny do odpovídajících obalů v souladu s 2.2.62.1.5.6 ADR, je možné je předat k přepravě a celá přeprava nepodléhá ADR.

Lékaři by měli mít o přepravě podle dohody ADR alespoň základní povědomí, což bohužel často neplatí. Jejich vztah k věcem, s nimiž zacházejí, se nebojím nazvat lehkovážným.

Postihy, které hrozí za porušování dohody ADR, jsou při tom značné. Pokuta dosahuje jednoho milionu korun a při opakování může dojít k odebrání licence. Kontroly mají na starosti krajské úřady a úředníci, kteří to sice mají v popisu práce, avšak musí rovněž kontrolovat povinnosti plynoucí ze zákona o silniční dopravě č. 111/1994 Sb. a školicí střediska pro profesionální řidiče a autoškoly. Jedná se o dostatečně vzdělané pracovníky, kterých je však v rámci jednoho kraje velmi málo. Navíc jejich

rozhodování a udělování pokut často ovlivňují krajské politiky.

Z toho vyplývá, že systém není dobře nastaven. Kontroly nemohou provádět samosprávy. Podle mého názoru by měl existovat úřad nezávislý na politických vlivech. Mnohé firmy zákony nedodržují, protože je nikdo nekontroluje. Názor, který často slyším, zní:

Bezpečnostního poradce si pořídíme, až nám dají pokutu.

Optimálním řešením může být externí bezpečnostní poradce

Plnění povinnosti ustanovit bezpečnostního poradce ADR není také bez problémů. Když ve firmě „bezpečák“ nebo „odpadář“ dostane na starost také dohodu ADR, může se této problematice zpravidla věnovat jednou za půl roku. To zdaleka nestačí ani na základní orientaci, natož aby tento pracovník průběžně sledoval změny v dohodě ADR. Proto bych v případě nemocnic viděl jako optimální řešení spolupráci s externím bezpečnostním poradcem, s nímž může spolupracovat kontaktní osoba (zaměstnanec nemocnice). Externí poradce je odborník, který dobře ví, co nemocnice potřebuje a udržuje si přehled o aktuálních změnách legislativy.

Služby bezpečnostního poradce pro nemocnici lze pořídít za 3000 až 6000 korun měsíčně, což rozhodně není mnoho. Vždy ale záleží na velikosti provozu. Velká nemocnice samozřejmě může zaměstnávat bezpečnostního poradce na plný úvazek, podobně jako velké chemické společnosti nebo velcí dopravci. Jeho školení stojí 15 000 korun a následná zkouška 1250 korun.

Mnohým z vás, kteří se přepravou nebezpečných věcí zabýváte, někdy připadá, že jsou předpisy příliš komplikované. Jenže jejich dodržování není nemožné. Přestože má dohoda ADR celkem 1200 stran, s problematikou infekčního odpadu souvisí pouze několik z nich. Obcházením předpisů však firmy velmi riskují. ■

Jiří Došek,
DEKRA Automobil

Foto: DEKRA Automobil

Dohoda ADR uvádí:

„Odesílatel“ je podnik, který odesílá nebezpečné věci buď pro sebe, nebo pro třetí stranu. Pokud je přeprava prováděna na základě přepravní smlouvy, odesílatelem je odesílatel uvedený v této smlouvě.

„Balič“ je podnik, který balí nebezpečné věci do obalů, včetně velkých obalů a IBC, a pokud je to nutné, připravuje kusy k přepravě.

Zákon o silniční dopravě 111/1994 Sb. v platném znění uvádí:

§ 23

(1) Subjekt předávající nebezpečné věci k přepravě (dále jen „odesílatel“) je povinen podle Dohody ADR zejména ...

Zákon o odpadech 185/2001 Sb. uvádí:

§ 13

Balení a označování nebezpečných odpadů

(1) Balení nebezpečných odpadů se řídí přiměřeně zvláštními právními předpisy. a)

(2) Původce a oprávněná osoba, která nakládá s nebezpečnými odpady, jsou povinni zajistit, aby nebezpečné odpady byly označeny následujícím způsobem:

a) odpady s nebezpečnou vlastností uvedenou v příloze č. 2 k tomuto zákonu pod označením kódem H1, H2, H3, H6, H8, H9 a H14 grafickým symbolem podle zvláštního právního předpisu, 19]

Vysvětlivka:

a) §§ 11 a 12 zákona č. 157/1998 Sb., o chemických látkách a chemických přípravcích, ve znění pozdějších předpisů. Evropská dohoda o mezinárodní silniční dopravě nebezpečných věcí – ADR (Ženeva 1957), vyhlášená ve Sbírce zákonů pod č. 64/1987 Sb. Řád pro mezinárodní železniční dopravu nebezpečného zboží (RID).

H9 = infekčnost